

บทที่ ๓

วิธีดำเนินการวิจัย

ผู้วิจัยได้ศึกษาวิจัยเรื่อง “บทบาทของพระสังฆาธิการในการบริหารกิจการคณะสงฆ์ด้านสาธารณูปการของวัด ในจังหวัดปทุมธานี” โดยค้นคว้าเอกสาร แนวคิด ทฤษฎีและงานวิจัยต่างๆ ที่เกี่ยวข้องกับเรื่องผู้วิจัยได้ทำการวิจัย กรอบแนวคิดในการวิจัยประกอบด้วยทฤษฎีดังต่อไปนี้

๓.๑ รูปแบบการวิจัย

๓.๒ ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

๓.๓ เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

๓.๔ การเก็บรวบรวมข้อมูล

๓.๕ การวิเคราะห์ข้อมูลและสถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

๓.๑ รูปแบบการวิจัย

การวิจัยเรื่อง “บทบาทของพระสังฆาธิการในการบริหารกิจการคณะสงฆ์ด้านสาธารณูปการของวัด ในจังหวัดปทุมธานี” ผู้วิจัยใช้รูปแบบการวิจัยแบบผสม (Mixed Method Research) โดยการใช้ระเบียบวิธีวิจัยเชิงปริมาณ (Quantitative Research) ซึ่งเก็บรวบรวมข้อมูลโดยใช้แบบสอบถาม (Questionnaire) โดยเก็บข้อมูลจากพระสงฆ์ในจังหวัดปทุมธานี และการวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) ซึ่งเก็บข้อมูลด้วยการสัมภาษณ์เชิงลึก (In Depth Interview) โดยใช้วิธีเชิงสำรวจ (Survey Research) ซึ่งศึกษาจากกลุ่มพระสงฆ์ ในจังหวัดปทุมธานี โดยผู้วิจัยได้กำหนดขั้นตอนการดำเนินการวิจัยตามลำดับ ดังนี้

๓.๒ ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

งานวิจัยเรื่อง “บทบาทของพระสังฆาธิการในการบริหารกิจการคณะสงฆ์ด้านสาธารณูปการของวัด ในจังหวัดปทุมธานี” ผู้วิจัยได้กำหนดกลุ่มเป้าหมายในการจัดเก็บข้อมูล ดังนี้

ก. เชิงปริมาณ

๑) ประชากร คือ พระสงฆ์ที่อาศัยอยู่ภายในเขตการปกครองคณะสงฆ์ในจังหวัดปทุมธานี โดยมี จำนวน ๔,๓๓๖ รูป^๑

^๑ แบบสำรวจพระสงฆ์ในจังหวัดปทุมธานี ประจำปี พ.ศ. ๒๕๕๔

๒) กลุ่มตัวอย่าง คือ การสุ่มตัวอย่างจากพระสงฆ์ที่อาศัยอยู่ในเขตการปกครองคณะสงฆ์ พระสงฆ์ในจังหวัดปทุมธานี จำนวน ๔,๓๓๖ รูป โดยการใช้สูตรสำเร็จรูปของ ทาโร่ ยามาเน่ (Taro Yamane)^๒ ที่ความเชื่อมั่น ๐.๐๕ % ในการคำนวณหาขนาดของกลุ่มตัวอย่างและซึ่งได้กลุ่มตัวอย่างง่าย (Simple Random Sampling)^๓

สูตรคำนวณขนาดกลุ่มประชากรตัวอย่างของทาโร่ ยามาเน่ (Taro Yamane) ในกรณีที่ทราบจำนวนประชากร คือ

$$\text{สูตร } n = \frac{N}{1+N(e)^2}$$

n คือ ขนาดของกลุ่มตัวอย่าง
N คือ ขนาดของประชากรที่ใช้ในการวิจัย
e คือ เปอร์เซ็นต์ความคลาดเคลื่อนจากการสุ่มตัวอย่าง

การคำนวณขนาดกลุ่มตัวอย่าง

$$n = \frac{4336}{1 + 4336(0.05)^2}$$

$$n = \frac{4336}{1 + (4336 \times 0.0025)}$$

$$n = \frac{4336}{1 + 10.84}$$

$$n = \frac{4336}{11.84} = 366$$

^๒ สุวริย์ ศิริโกภากริมย์, การวิจัยทางการศึกษา, (ลพบุรี: ฝ่ายเอกสารการพิมพ์สถาบันราชการณเทพสตรี, ๒๕๔๖), หน้า ๑๒๙-๑๓๐

^๓ ชานินทร์ ศิลป์จารุ, การวิเคราะห์ข้อมูลทางสถิติด้วย SPSS, พิมพ์ครั้งที่ ๙, (นนทบุรี : บริษัท เอสอาร์ พรินติ้ง แมสโปรดักส์ จำกัด, ๒๕๕๑), หน้า ๕๕.

ตารางที่ ๓.๑ แสดงจำนวนประชากรและกลุ่มตัวอย่างของพระสงฆ์ในสังกัดคณะสงฆ์จังหวัดปทุมธานี จำแนกตามอำเภอ

ที่	อำเภอ	ประชากร (รูป)	กลุ่มตัวอย่าง (รูป)
๑	เมือง	๕๘๖	๕๐
๒	สามโคก	๒๘๘	๒๔
๓	ลาดหลุมแก้ว	๒๑๖	๑๘
๔	คลองหลวง	๑,๙๑๒	๑๖๑
๕	ลำลูกกา	๖๖๕	๕๖
๖	ธัญบุรี	๔๑๑	๓๕
๗	หนองเสือ	๒๕๘	๒๒
รวม		๔๓๓๖	๓๖๖

ข. เชิงคุณภาพ ผู้ที่ให้ข้อมูลหลักต่อการวิจัย

งานวิจัยเรื่อง “บทบาทของพระสังฆาธิการในการบริหารกิจการคณะสงฆ์ด้านสาธารณูปการของวัดในจังหวัดปทุมธานี” ผู้วิจัยได้กำหนดเลือกผู้ให้ข้อมูลหลัก (Key Informant) ทั้งหมด ๕ ท่าน ที่เกี่ยวข้องกับเนื้อหา ซึ่งมีคุณสมบัติสอดคล้องกับประเด็นที่เกี่ยวกับบทบาทของพระสังฆาธิการในการบริหารกิจการคณะสงฆ์ด้านสาธารณูปการของวัด ในจังหวัดปทุมธานี เป็นลักษณะคำถามแบบปลายเปิด เพื่อให้ได้ข้อมูลเชิงลึกตรงตามวัตถุประสงค์ของการวิจัย โดยจะได้สัมภาษณ์ ผู้ที่เกี่ยวข้องในฐานะเป็นผู้บริหารกิจการคณะสงฆ์ระดับสูงในจังหวัดปทุมธานี จำนวน ๕ รูป ดังนี้

๑. พระเทพรัตนสุธี (สมศักดิ์ ชุติโนธโร) ตำแหน่ง เจ้าคณะจังหวัดปทุมธานี
๒. พระครูโสภณพิทักษ์ (วิโรจน์ ถาวโร) ตำแหน่ง เจ้าคณะอำเภอเมืองปทุมธานี
๓. พระครูวรธรรมวาที (นิพนธ์ ฉนทฺชฺโฒ) ตำแหน่ง เจ้าคณะอำเภอลาดหลุมแก้ว
๔. พระครูโสภณคุณานุกุล (พิชิต ธมมปิติกโก) ตำแหน่ง เจ้าคณะอำเภอธัญบุรี
๕. พระครูมงคลกิจจารักษ์ (สันติชัย จิตตกาโร) ตำแหน่ง เจ้าคณะอำเภอคลองหลวง

๓.๓ เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

งานวิจัยเรื่อง “บทบาทของพระสังฆาธิการในการบริหารกิจการคณะสงฆ์ด้านสาธารณูปการของวัดในจังหวัดปทุมธานี” ผู้วิจัยได้ดำเนินการสร้างเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย เพื่อใช้ในการเก็บข้อมูล มีรายละเอียด ดังต่อไปนี้

๑) แบบสอบถาม

การวิจัยเรื่อง“บทบาทของพระสังฆาธิการในการบริหารกิจการคณะสงฆ์ด้านสาธารณูปการของวัดในจังหวัดปทุมธานี” ผู้วิจัยได้กำหนดเครื่องมือที่ใช้ในการศึกษาวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ แบบสอบถาม (Questionnaire) บทบาทของพระสังฆาธิการในการบริหารกิจการคณะสงฆ์ด้านสาธารณูปการของวัดในจังหวัดปทุมธานี เพื่อการเก็บรวบรวมข้อมูลโดยจัดแบ่งสอบถามออกเป็น ๓ ตอนประกอบด้วย

ตอนที่ ๑ ปัจจัยส่วนบุคคลของผู้ตอบแบบสอบถามมีลักษณะเป็นแบบตรวจสอบรายการ (Check List)

ตอนที่ ๒ บทบาทของพระสังฆาธิการในการบริหารกิจการคณะสงฆ์ด้านสาธารณูปการของวัดในจังหวัดปทุมธานี มีลักษณะของแบบสอบถามเป็นมาตราส่วนประเมินค่า (Rating Scale) มี ๕ ระดับ รวมทั้งหมดมี ๓๐ ข้อ

ตอนที่ ๓ ข้อเสนอแนะเกี่ยวกับปัญหาและแนวทางส่งเสริมความคิดเห็นที่มีต่อบทบาทของพระสังฆาธิการในการบริหารกิจการคณะสงฆ์ด้านสาธารณูปการของวัดในจังหวัดปทุมธานีมีลักษณะเป็นคำถามปลายเปิด (Open ended Question)

๒) แบบสัมภาษณ์

การวิจัยเรื่อง“บทบาทของพระสังฆาธิการในการบริหารกิจการคณะสงฆ์ด้านสาธารณูปการของวัดในจังหวัดปทุมธานี” ผู้วิจัยได้สร้างแบบเพื่อใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลโดยใช้แบบสัมภาษณ์แบบมีโครงสร้าง (Structured In-deph interview) ซึ่งมีสาระสำคัญดังนี้

- ๑) ส่งเสริมบทบาทของพระสังฆาธิการในการบริหารกิจการคณะสงฆ์ด้านสาธารณูปการ
- ๒) เป็นแนวทางในการพัฒนาพระสังฆาธิการในการบริหารกิจการคณะสงฆ์
- ๓) เป็นแนวทางในการแก้ปัญหาอุปสรรคที่เกิดขึ้นในการบริหารกิจการคณะสงฆ์

๓.๓.๑ การสร้างเครื่องมือและตรวจสอบคุณภาพของเครื่องมือ

การสร้างเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ดำเนินการสร้างขึ้นมาจากการทบทวนแนวคิดทฤษฎีและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับ การบริหารกิจการคณะสงฆ์ด้านสาธารณูปการ

โดยมีขั้นตอน ลักษณะและการสร้างเครื่องมือ ดังนี้

๑. ศึกษาหลักการและทฤษฎีเกี่ยวกับการบริหารกิจการคณะสงฆ์ด้านสาธารณูปการ จากเอกสารและผลงานการวิจัยที่เคยมีผู้ดำเนินการวิจัยเอาไว้
๒. กำหนดกรอบ แนวคิด ในการสร้างเครื่องมือการวิจัย
๓. กำหนดวัตถุประสงค์ ในการสร้างเครื่องมือการวิจัย โดยขอคำปรึกษาจากอาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์

๔. หาความเที่ยงตรง (Validity) โดยการนำแบบสอบถามที่สร้างเสร็จ เสนอประธานและกรรมการที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ เพื่อขอความเห็นชอบและนำเสนอต่อผู้เชี่ยวชาญ แล้วนำมาปรับปรุงแก้ไขให้เหมาะสม จำนวน ๕ ท่าน ประกอบด้วย

๑) พระมหาสม กลยาโณ, Ph.D. อาจารย์ประจำภาควิชาสังคมวิทยาและมานุษยวิทยา คณะสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย

๒) พระมหาโยตะ ปยุตโต อาจารย์ประจำหน่วยวิทยบริการวัดไร่ขิง คณะสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย

๓) พระปลัดสามารถ ธมฺมธโร อาจารย์ประจำหน่วยวิทยบริการวัดไร่ขิง คณะสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย

๔) ผศ.ดร.ธัชชนันท์ อิศรเดช ตำแหน่งอาจารย์ประจำภาควิชา รัฐศาสตร์ คณะสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัย มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย

๕) ผศ.ประสิทธิ์ ทองอุ่น อาจารย์ประจำหน่วยวิทยบริการวัดไร่ขิง คณะสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย

เพื่อพิจารณาทั้งในด้านเนื้อหาสาระและโครงสร้างของคำถามรูปแบบของแบบสอบถาม ตลอดจนภาษาที่ใช้และตรวจสอบคุณภาพของเครื่องมือ โดยหาค่าดัชนีความสอดคล้องระหว่าง ข้อคำถามและ วัตถุประสงค์ (Index of Item Objective Congruence: IOC) โดยได้ค่า IOC ตั้งแต่ ๐.๕ ขึ้นไปทุกข้อ

๕. หาความเชื่อมั่นของเครื่องมือ (Reliability)

นำแบบสอบถามที่ปรับปรุงแก้ไขแล้วไปทดลองใช้ (Try-out) กับพระสงฆ์ที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย จำนวน ๓๐ รูป เพื่อหาความเชื่อมั่นด้วยวิธีการหาค่าสัมประสิทธิ์แอลฟา (Alpha coefficient) ตามวิธีการของ ครอนบาค (Cronbach)^๔ ซึ่งได้ค่าความเชื่อมั่นทั้งฉบับเท่ากับ ๐.๙๒๕๘

๖. นำแบบสอบถาม/แบบสัมภาษณ์ที่ได้รับการปรับปรุงแก้ไขเสนอต่ออาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ เพื่อขอความเห็นชอบ และจัดพิมพ์แบบสอบถาม/แบบสัมภาษณ์ เป็นฉบับสมบูรณ์ เพื่อใช้ในการวิจัย

^๔ Cronbach, Lee J. *Essentials of psychological testing*, 4th ed., (New York: Harper & Row), 1971.

๓.๔ การเก็บรวบรวมข้อมูล

ในการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลโดยใช้แบบสอบถาม เป็นเครื่องมือในการเก็บรวบรวมข้อมูล โดยผู้วิจัยทำหนังสือแนะนำตัวนิสิต แก่เจ้าอาวาสวัด ในจังหวัดปทุมธานี เพื่อขอความอนุเคราะห์และร่วมมือในการตอบแบบสอบถาม

ในส่วนของการเก็บรวบรวมข้อมูลโดยการสัมภาษณ์ ผู้วิจัยใช้วิธีการสัมภาษณ์เชิงลึก (In Dept Interview) ซึ่งเป็นการสัมภาษณ์โดยการจดบันทึก และการบันทึกเทป

๓.๕ การวิเคราะห์ข้อมูลและสถิติที่ใช้ในการวิจัย

๓.๕.๑ การวิเคราะห์ข้อมูลแบบสอบถาม

๑. นำแบบสอบถามทั้งหมดมาตรวจสอบความสมบูรณ์ความถูกต้อง ในการตอบแบบสอบถามแล้วนำมาคัดเลือกฉบับที่สมบูรณ์และถูกต้องเพื่อนำมาวิเคราะห์ข้อมูล โดยการบันทึกคะแนนแต่ละข้อของแต่ละคนลงในแบบลงรหัส (Coding Form)

๒. ทำการวิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้โปรแกรมการวิเคราะห์ข้อมูลทางสังคมศาสตร์

๓. การวิเคราะห์ข้อมูล

๑) ข้อมูลทั่วไปใช้ค่าความถี่ (Frequency) และร้อยละ (Percentage) ของข้อมูลเกี่ยวกับสถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถาม

๒) ระดับความคิดเห็นใช้สถิติการวิเคราะห์เป็นค่าเฉลี่ย (Mean) และส่วน เบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation) ของคะแนน จากการตอบแบบสอบถามของพระสงฆ์ ในจังหวัดปทุมธานี

๓) แปลความหมายของค่าเฉลี่ยโดยยึดเกณฑ์ ๕ ดังนี้

ค่าเฉลี่ยตั้งแต่ ๔.๕๐ – ๕.๐๐ หมายความว่า มากที่สุด

ค่าเฉลี่ยตั้งแต่ ๓.๕๐ – ๔.๔๙ หมายความว่า มาก

ค่าเฉลี่ยตั้งแต่ ๒.๕๐ – ๓.๔๙ หมายความว่า ปานกลาง

ค่าเฉลี่ยตั้งแต่ ๑.๕๐ – ๒.๔๙ หมายความว่า น้อย

ค่าเฉลี่ยตั้งแต่ ๑.๐๐ – ๑.๔๙ หมายความว่า น้อยที่สุด

๔) การเปรียบเทียบบทบาทของพระสังฆาธิการในการบริหารกิจการคณะสงฆ์ด้านสาธารณูปการของวัดในจังหวัดปทุมธานี โดยจำแนกตาม อายุ จำนวนพรรษา วุฒิการศึกษาสามัญ วุฒิการศึกษาทางธรรม วุฒิการศึกษาทางเปรียญธรรม ตำแหน่งพระสังฆาธิการ วิเคราะห์ โดยการทดสอบค่าที (t-test) สำหรับตัวแปรที่มี ๒ ค่า และ ทดสอบค่าเอฟ (F-test) โดยวิธีการหาผลความแปรปรวนทางเดียว (one-way ANOVA) สำหรับตัวแปรที่มี ๓ ค่าขึ้นไป เมื่อพบว่ามีความแตกต่าง

จะทำการเปรียบเทียบความแตกต่างรายคู่ โดยวิธีหาผลต่างนัยสำคัญน้อยที่สุด (Least Significant Difference: LSD)

๕) ข้อคำถามปลายเปิดที่แสดงวิธีการนำหลักธรรมมาใช้ ปัญหา และอุปสรรค และข้อเสนอแนะวิเคราะห์เนื้อหาประกอบบริบท (Content Analysis Technique) ใช้วิธีหาค่าความถี่ และร้อยละ

๓.๕.๒ การวิเคราะห์ข้อมูลที่ได้จากแบบสัมภาษณ์

การวิเคราะห์ข้อมูลที่ได้จากการสัมภาษณ์เชิงลึก ผู้วิจัยได้ทำการจัดกลุ่มข้อมูลตามสาระสำคัญของประเด็นการสัมภาษณ์ที่กำหนดไว้(Data Grouping) จากนั้นจะทำการวิเคราะห์ข้อมูล โดยใช้เทคนิคการวิเคราะห์เนื้อหาประกอบบริบท (Content Analysis Technique) ตามโครงสร้างแบบสัมภาษณ์ประกอบการสังเกตของผู้วิจัย

๓.๕.๓ วิธีการนำเสนอและรายงานผลการวิจัย

๑. ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม นำเสนอโดยใช้ตารางประกอบด้วยค่าความถี่ และร้อยละ

๒. ข้อมูลเกี่ยวกับความคิดเห็นของพระสงฆ์ที่มีต่อบทบาทของพระสังฆาธิการในการบริหารกิจการคณะสงฆ์ด้านสาธารณูปการของวัดในจังหวัดปทุมธานี ซึ่งเป็นข้อมูลมาตราส่วนประเมินค่า นำเสนอในรูปแบบของตารางประกอบด้วยค่าเฉลี่ย และค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน

๓. ข้อเสนอแนะจากคำถามปลายเปิด ในเรื่องความคิดเห็นถึงปัญหา อุปสรรค และข้อเสนอแนะต่อบทบาทของพระสังฆาธิการในการบริหารกิจการคณะสงฆ์ด้านสาธารณูปการของวัดในจังหวัดปทุมธานี วิเคราะห์ เนื้อหาสาระประเด็นสำคัญ แล้วนำเสนอเป็นการเขียนแบบความเรียง

๔. ข้อมูลจากการสัมภาษณ์พระสังฆาธิการในการบริหารกิจการคณะสงฆ์ด้านสาธารณูปการของวัด ในจังหวัดปทุมธานี จำนวน ๕ รูป วิเคราะห์เนื้อหาสาระในประเด็นสำคัญ แล้วนำเสนอเป็นการเขียนแบบความเรียง